

Franz Schubert | Pstrąg op. 32 - pieśń

Jedna z najczęściej wykonywanych pieśni Schuberta

Jedna z najczęściej wykonywanych [pieśni Schuberta](#) powstała w roku 1817. Kompozytor wykorzystał w niej powstały 30 lat wcześniej tekst niemieckiego poety Christiana F.D. Schubarta, odmalowujący igraszki zwinnej rybki wśród fal strumyka płynącego przez łąkę w jasny, słoneczny dzień. Idyllę mąci nieco pojawienie się rybaka, który zamierza złowić pstrąga, jednak dopóki woda w strumieniu jest przejrzysta, rybce nic nie grozi. Niestety, rybak okazał się sprytniejszy – zmącił wodę i zdezorientowany pstrąg zakończył swój żywot na wędce (oryginał Schubarta zawierał jeszcze moralizujące zakończenie, z którego jednak kompozytor zrezygnował).

Umuzyczniając ten (nie najwyższych ponoć lotów) wiersz, Schubert zdecydował się na formę zwrotkową, odwzorowując kształt literackiego źródła. Ton całej pieśni nadaje treść zwrotki pierwszej, zaczynającej się od słów: „Strumyka fala szybka / wśród jasných bieży łąk...” – mamy więc pogodną tonację D-dur i wesołą melodię, zaś w partii [fortepianu](#) powtarzające się figuracje, imitujące wartko płynące fale tudzież płasanie pstrąga w lśniącej wodzie. Zwrotka druga (w której pojawia się rybak, na razie nieodnoszący sukcesów) pod względem muzycznym jest w zasadzie identyczna jak pierwsza. W zwrotce trzeciej natomiast (w której mowa o podstępie rybaka i schwyтaniu pstrąga) nagle wszystko się zmienia – znana formuła akompaniamentu zanika, fortepian wraz z głosem schodzą w niższe rejestry, melodia rwie się, traci skoczność, całość staje się mroczna i dramatyczna zarazem – to oczywiście Schubertowski wyraz empatii dla rybiej tragedii. Dopiero w dwóch ostatnich wersach (w swobodnym polskim przekładzie: „O, jakże mi cię szkoda, / maleńka rybko ma!”) kompozytor zdecydował się powrócić do początkowej formuły melodii i akompaniamentu.

Pieśń szybko podbiła serca słuchaczy – najpierw z kręgu najbliższych przyjaciół Schuberta, a później – po wydaniu jej drukiem w 1820 r. (w formie wkładki nutowej do gazety „Wiener Zeitung”, za co zresztą Schubertowi nie zapłacono) – stała się powszechnie znana w Wiedniu. Pewien znajomy wiolonczelista tak się nią zachwycił, że zamówił u Schuberta utwór kameralny oparty na melodii *Pstrąga*, i w ten sposób narodził się słynny *Kwintet pstrągowy*.

Anna Pęcherzewska-Hadrych

Fot. Arbyreed, Flickr, CC BY-NC-SA